C/2023/1032

20.11.2023

EUROOPAN KESKUSPANKIN LAUSUNTO,

annettu 28 päivänä syyskuuta 2023,

ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan tilastoista annetun asetuksen (EY) N:o 223/2009 muuttamisesta

(CON/2023/29)

(C/2023/1032)

Johdanto ja oikeusperusta

Euroopan keskuspankki (EKP) vastaanotti 20 päivänä heinäkuuta 2023 Euroopan unionin neuvostolta pyynnön antaa lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan tilastoista annetun asetuksen (EY) N:o 223/2009 muuttamisesta ([1]) (jäljempänä 'ehdotettu asetus').

EKP:n toimivalta antaa lausunto perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 127 artiklan 4 kohtaan ja 282 artiklan 5 kohtaan, koska ehdotettu asetus sisältää säännöksiä, jotka vaikuttavat Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön (jäljempänä 'EKPJ:n perussääntö') 5 artiklassa tarkoitettuihin, tilastotietojen keräämistä koskeviin EKP:n tehtäviin. Tämän lausunnon on antanut EKP:n neuvosto Euroopan keskuspankin työjärjestyksen 17.5 artiklan ensimmäisen virkkeen mukaisesti.

1. Yleiset huomiot

1.1. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 223/2009 ([2]) ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 ([3]) mukaisesti sekä Euroopan tilastojärjestelmä (ESS) että Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) kehittävät, tuottavat ja jakavat Euroopan tilastoja. Euroopan tilastojärjestelmä ja EKPJ toimivat kahdessa erillisessä oikeudellisessa kehyksessä, jotka kuvastavat kummankin hallintorakenteita ja sitä, miten tärkeää on varmistaa tiivis yhteistyö ja asianmukainen koordinointi niiden tilastointitehtävien suorittamisessa.

1.2. Ehdotetun asetuksen tavoitteena on tehdä Euroopan tilastojen kehittämistä, tuottamista ja jakelua ja Euroopan tilastojärjestelmää koskevasta oikeudellisesta kehyksestä sellainen, että se vastaa tulevaisuuden tarpeisiin. Ehdotetulla asetuksella pyritään saavuttamaan tämä tavoite tarjoamalla Euroopan tilastojärjestelmälle valmiudet vastata nopeasti ja tehokkaasti kiireellisiin tilastotarpeisiin kriisiaikoina, helpottamalla yksityisten tahojen hallussa olevien tietojen saantia ja muuttamalla Euroopan tilastojärjestelmää siten, että se pystyy vastaamaan käyttäjien odotuksiin yksityiskohtaisemmista tiedoista, jotka tuotetaan nopeammin ja tiheämmin ja jotka tarjoavat syvällisempiä näkemyksiä. Teknologinen kehitys, kuten digitaalisen ja internetin tuottaman datan ilmaantuminen, on tehnyt tällaisen yksityiskohtaisempien tietojen tuottamisen mahdolliseksi. EKP tukee näitä tavoitteita kaikilta osin ja jakaa ne Euroopan tilastojärjestelmän kanssa ja katsoo, että ne ovat yhtä tärkeitä EKPJ:n oman toimivaltansa puitteissa suorittaman Euroopan tilastojen kehittämisen, tuottamisen ja jakelun kannalta.

1.3. Lisäksi EKP korostaa, että ehdotettu asetus ja Euroopan tilastojen hallinnointi Euroopan tilastojärjestelmässä ja EKPJ:ssä olisi sovitettava yhteen laajemman Euroopan datastrategian kanssa ([4]). Datastrategian tavoitteena on, että EU saavuttaa johtavan aseman datavetoisessa yhteiskunnassa luomalla datan sisämarkkinat, joilla tiedot voivat liikkua vapaasti unionissa ja eri aloilla yritysten, tutkijoiden ja julkishallintojen hyödyksi. Datastrategiassa todetaan,

([1]) COM(2023) 402 final.

([2]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 223/2009, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2009, Euroopan tilastoista sekä salassapidettävien tilastotietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1101/2008, yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 ja Euroopan yhteisöjen tilasto-ohjelmakomitean perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 89/382/ETY, Euratom kumoamisesta (EUVL L 87, 31.3.2009, s. 164).

([3]) Neuvoston asetus (EY) N:o 2533/98, annettu 23 päivänä marraskuuta 1998, Euroopan keskuspankin valtuuksista kerätä tilastotietoja (EYVL L 318, 27.11.1998, s. 8).

([4]) Ks. "Euroopan datastrategia: EU:sta esikuva datavetoisille yhteiskunnille", saatavilla Euroopan komission verkkosivustolla osoitteessa www.commission.europa.eu.

että unionin on parannettava hallintorakenteitaan datan käsittelyä varten ja lisättävä käytettävissä ja uudelleenkäytettävissä olevan laadukkaan datan varantojaan, jotta datan paremmasta käytöstä saatavat edut voitaisiin hyödyntää ([5]). Näiden tärkeiden ja yleisten tavoitteiden tulisi jatkossakin ohjata Euroopan tilastoja sääntelevien oikeudellisten kehysten uudistamista.

1.4. Näiden yhteisten tavoitteiden vuoksi EKP pitää entistäkin tärkeämpänä, että Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n jäsenet jatkavat läheistä yhteistyötä raportoinnista aiheutuvan rasitteen minimoimiseksi ja Euroopan tilastojen tuottamiseksi tarvittavan yhtenäisyyden takaamiseksi ([6]). Tämä koskee erityisesti Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n yhteisen vastuun piirissä olevia tilastotuotannon aloja, kuten rahoitustilinpitoa ja maksutaseita koskevien tilastojen tuottaminen. Näitä tavoitteita edistetään kuitenkin läheisen yhteistyön kautta myös, kun EKP:llä on ensisijainen vastuu tilastojen tuottamisesta, erityisesti varmistamalla, että EKPJ:n jäsenet voivat suoraan tai välillisesti käyttää Euroopan tilastojärjestelmän käyttämiä ja tuottamia tietoja, edellyttäen, että käytön tarve on perusteltu.

1.5. Läheinen yhteistyö on myös olennaisen tärkeää, jotta voidaan parantaa tapaa, jolla tiedot asetetaan saataville ja jolla niitä käytetään yhteiskunnallisiin sekä ilmastoon ja ympäristöön liittyviin haasteisiin vastaamiseen ([7]). Tilastojen alalla tämä edellyttää tietojen turvallista ja oikea-aikaista jakamista julkisiin laitoksiin ja eri aloille, jotta voidaan varmistaa, että käytettävissä on enemmän ja paremmin integroituja tietoja, ja samalla vastaavasti ylläpitää käytössä olevia tietojen suojatoimia. Asetuksen (EY) N:o 223/2009 tarkistamisella voidaan parantaa tietojen jakamista luotettaville virallisten tilastojen tuottajille, ja tämän mahdollisuuden hyödyntämättä jättämisellä voi olla selkeitä vaikutuksia asiaankuuluvien poliittisten tavoitteiden saavuttamiseen unionin tasolla.

1.6. Tätä taustaa vasten EKP katsoo, että Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n olisi yhdessä ratkaistava uudet haasteet, joihin ehdotetulla asetuksella pyritään vastaamaan, ottaen huomioon EKPJ:n aseman, joka sillä on yhdessä Euroopan tilastojärjestelmän kanssa yhtenä pilarina Euroopan tilastojen tuottamisessa. Tämä olisi tehtävä kolmella alalla.

1.7. Ensinnäkin oikeudellisen kehyksen eli asetuksen (EY) N:o 223/2009 ja asetuksen (EY) N:o 2533/98 päivitykset on koordinoitava erityisesti nykyisen tilastotarkoituksiin käytettävän tietojen yhteiskäyttöjärjestelmän tehostamiseksi kahden tilastojärjestelmän välillä, jotta mahdollistettaisiin niiden sopeuttaminen Euroopan tilastoihin liittyviin uusiin haasteisiin ([8]), tuottajille aiheutuvan rasitteen ja korkealaatuisten virallisten makrotaloustilastojen laatimisesta koituvan rasitteen keveneminen sekä parempien tilastotulosten saavuttaminen ([9]).

1.8. Toiseksi EKP panee merkille, että ehdotetulla asetuksella otettaisiin käyttöön tietojen keräämistä helpottavat uudet säännöt, jotta voidaan vastata kiireellisiin tilastotarpeisiin kriisiaikoina, tarjota pääsy uusiin tietolähteisiin, erityisesti yksityisten tahojen hallussa oleviin tietoihin ja tehostaa tietojen jakamista Euroopan tilastojärjestelmässä ([10]). Samalla olisi tehostettava tilastotarkoituksiin tapahtuvan uusien tietolähteiden jakamisen nykyistä järjestelmää Euroopan tilastojärjestelmässä, mutta myös Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välillä läheisen yhteistyön velvollisuuden mukaisesti. Molemmissa järjestelmissä on luotettavat toimielimet ja viranomaiset, jotka ovat ottaneet käyttöön tiukat ja luotettavat järjestelmät ja menettelyt tietojen luottamuksellisuuden suojaamiseksi.

([5]) Ks. ”Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Euroopan datastrategia” (COM/2020/66 final).

([6]) Asetuksen (EY) N:o 223/2009 9 artikla ja asetuksen (EY) N:o 2533/98 2 a artikla.

([7]) Tilastotietojen tuottaminen ilmastoriskianalyysia varten on tärkeä askel ilmastonmuutosta koskevassa toimintasuunnitelmassa, josta EKP:n neuvosto päätti vuonna 2021 EKP:n rahapolitiikan strategian uudelleenarvioinnin jälkeen. Ks. lehdistötiedote ”EKP:n suunnitelma ilmastonäkökohtien sisällyttämiseksi rahapolitiikan strategiaan”, 8. heinäkuuta 2021, saatavilla EKP:n verkkosivuilla osoitteessa www.ecb.europa.eu.

([8]) Ehdotetussa asetuksessa ja edellä 1.2 kohdassa todetun mukaisesti.

([9]) Ks. ”Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitean lausunto Euroopan tilastojen luottamuksellisten tilastotietojen vaihtamisesta tilastotarkoituksiin Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välillä”, raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitea, 12. heinäkuuta 2023.

([10]) Ks. ehdotetun asetuksen 1 artiklan 2 ja 7 alakohta, joilla lisätään asetukseen (EY) N:o 223/2009 uudet 16 a ja 17 b–17 f artikla.

1.9. Molemmissa oikeudellisissa kehyksissä olisi myös noudatettava koordinoitua lähestymistapaa sen varmistamiseksi, että tilastointiin liittyvässä raportoinnissa käytetään kaksisuuntaista viestintää asiaankuuluvien viranomaisten ja tiedonantajien välillä ja tällä tavoin minimoidaan raportoinnista aiheutuva rasite, vältetään kaksinkertainen raportointi ja parannetaan kerättyjen tietojen laatua. Tällaisen viestinnän perustana on asianomaisten yritysmuotoisten vastapuolten (eli pois lukien kotitaloudet) yksilöllinen tunnistaminen ja luokittelu. Näin ollen asetuksen (EY) N:o 223/2009 ja asetuksen (EY) N:o 2533/98 yhteydessä olisi määriteltävä eurooppalainen kehys tietojen yhteiskäytön helpottamiseksi tiettyjen tietoattribuuttien ja keskeisten tunniste- ja luokitusmuuttujien osalta, mikä on jo vakiintunut käytäntö useilla EU:n lainkäyttöalueilla.

1.10. Tehokkaan kaksisuuntaisen viestinnän toteuttaminen asianomaisten viranomaisten ja tiedonantajien välillä on erityisen tärkeää EKP:lle, koska EKP:n tilastointiin liittyviin tehtäviin sovellettava oikeudellinen kehys mahdollistaa EKPJ:n perussäännön 5 artiklan nojalla kerättyjen, vastapuolet yksilöivien tietojen luovuttamisen EKPJ:n sisällä ”siinä määrin ja niin yksityiskohtaisina kuin on tarpeen Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa tarkoitettujen EKPJ:n tehtävien tai EKPJ:n jäsenille annettujen, vakavaraisuusvalvontaan liittyvien tehtävien hoitamiseksi” ([11]). Sen sijaan siinä tapauksessa, että Euroopan tilastojärjestelmän jäsen on kerännyt tällaisia luottamuksellisia tietoja, ne voidaan luovuttaa EKPJ:n jäsenelle ainoastaan sillä edellytyksellä, että ”että luovuttaminen on tarpeellista Euroopan tilastojen kehittämiseksi, tuottamiseksi ja jakelemiseksi tehokkaasti tai Euroopan tilastojen laadun parantamiseksi Euroopan tilastojärjestelmän ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimivallan puitteissa ja että luovuttamisen tarpeellisuus on perusteltu” ([12]). Niitä ei saa käyttää sellaisiin tarkoituksiin, jotka eivät koske yksinomaan tilastoja ([13]). Sillä, että tietyt tietoattribuutit jätetään selvästi näiden luottamuksellisiin tietoihin sovellettavien rajoitusten ulkopuolelle, kun ne ovat useimmissa tapauksissa jo julkisesti ja/tai maksua vastaan saatavilla, parannettaisiin merkittävästi tällaisten tietojen käytettävyyttä sekä tilastojen laatua ja tehokasta tuottamista. Se olisi myös edellytys raportoinnista aiheutuvan rasitteen minimoimiselle.

1.11. Yleisesti ottaen se, että ehdotetussa asetuksessa otettaisiin selvemmin huomioon tällaisten tietojen käytön merkitys perussopimuksessa tarkoitettujen EKPJ:n tehtävien hoitamisen kannalta ja sellaisten muiden unionin toimielinten, elinten ja virastojen tehtävien hoitamisen kannalta, jotka yhä enenevässä määrin pyytävät pääsyä EKPJ:n keräämiin tietoihin, tukisi EKPJ:n ja Euroopan tilastojärjestelmän yhteisiä tavoitteita eli korkealaatuisten tilastotietojen tuottamista (mikä edellyttää kaksisuuntaista viestintää tiedonantajien kanssa) ja vastaamista käyttäjien odotuksiin yksityiskohtaisemmista tiedoista, jotka tarjoavat syvällisempiä näkemyksiä näyttöön perustuvien EU:n toimintapolitiikkojen tueksi.

2. **Erityiset huomiot**

2.1. *EKP:n toimivallan sisällyttäminen ehdotetun asetuksen johdanto-osan kappaleisiin*

EKP katsoo, että Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välisen läheisen yhteistyön velvollisuuden vuoksi ehdotetun asetuksen johdanto-osan kappaleissa olisi mainittava ja tunnustettava, että EKPJ kehittää, tuottaa ja jakaa myös Euroopan tilastoja oman tilastotietojen keruujärjestelmänsä puitteissa. Ehdotetun asetuksen johdanto-osan kappaleissa olisi selvennettävä, että sen säännöksiä sovelletaan rajoittamatta asetuksessa (EY) N:o 2533/98 säädettyä EKP:n toimivaltaa. Tämä selitettiin yhdessä alkuperäisen asetuksen (EY) N:o 223/2009 johdanto-osan kappaleessa; selkeyden ja johdonmukaisuuden vuoksi selvennys olisi kuitenkin sisällytettävä myös ehdotetun asetuksen johdanto-osan kappaleisiin.

2.2. *Yksityisen tahon hallussa olevien tietojen luovuttaminen EKPJ:lle Euroopan tilastojärjestelmästä Euroopan tilastojen laatimista varten ilman tietojen haltijan ennakkosuostumusta*

2.2.1. EKP panee merkille, että ehdotettuun asetukseen ([14]) sisältyy erityinen menettely, jonka mukaan Euroopan tilastojärjestelmän jäsenet voivat pyytää yksityistä tietojen haltijaa asettamaan tietoja ja merkityksellisiä metatietoja saataville Euroopan tilastojen kehittämistä ja tuottamista varten, jos ehdotetussa asetuksessa täsmennetyt edellytykset täyttyvät. Tämä menettely ei vaikuta unionin alakohtaisessa tilastolainsäädännössä säädettyihin raportointivelvollisuuksiin eikä tietojen haltijoiden velvollisuuteen asettaa tietoja saataville poikkeuksellisen tarpeen perusteella EU:n datasäädöksen ([15]) mukaisesti.

([11]) Asetuksen (EY) N:o 2533/98 8 artiklan 4 kohdan a alakohta.
([12]) Asetuksen (EY) N:o 223/2009 21 artiklan 2 kohta.
([13]) Asetuksen (EY) N:o 2533/98 8 a artiklan 3 kohta.
([14]) Ks. ehdotetun asetuksen 1 artiklan 7 alakohta, joilla lisätään asetukseen (EY) N:o 223/2009 uudet 17 b–17 f artikla.
([15]) Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (datasäädös) (COM(2022) 68 final).

2.2.2. EKP on esittänyt, että yksityisten toimijoiden hallussa olevan datan antamisesta EKP:n saataville ja käyttöön sen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten on huomattavia hyötyjä ([16]), koska eurojärjestelmä käyttää laajasti EKP:n, Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan tilastojärjestelmän jäsenten tuottamia virallisia tilastoja sekä muita kuin perinteisiä tietolähteitä, kuten matkaviestinverkko-operaattoreiden dataan perustuvia usein päivitettäviä väestön liikkumista kuvaavia indikaattoreita, kotitalouksien kulutusta koskevia tilastoja tai kansantalouden tilinpidon tietoja, joiden tukena on dataa rahoitustaloustoimista, kuten ostotilauksista, laskuista, korttimaksuista ja kirjauksista tilikirjaan.

2.2.3 . Lisäksi digitalisaatio ja kriisinhallinta ovat viime vuosina lisänneet eksponentiaalisesti EKPJ:n tarvetta saada muista kuin perinteisistä lähteistä yksityiskohtaisempia tietoja, joita tuotetaan nopeammin ja päivitetään useammin. Tämä antaisi EKPJ:lle mahdollisuuden reagoida nopeammin hätä- ja kriisitilanteisiin ja tarjota syvällisempiä näkemyksiä analyyseissaan EKPJ:n tehtävien suorittamisen yhteydessä. Yksityisen tahon hallussa olevien tietojen saatavuudella on merkitystä myös tilastointitarkoituksia varten, esimerkiksi EKPJ:n toimivallan puitteissa tuotettujen Euroopan tilastojen laadun parantamiseksi.

2.2.4 . Tämän vuoksi EKP katsoo, että ehdotettua asetusta ([17]) tulisi muuttaa siten, että siinä edellytettäisiin Euroopan tilastojärjestelmän luovuttavan ilman datan haltijan ennakkosuostumusta EKPJ:n jäsenille tietoja, jotka yksityinen datan haltija voi saattaa Euroopan tilastojärjestelmän jäsenten saataville. Tietoja luovutettaisiin vain silloin, kun se on tarpeen, jotta EKPJ voi kehittää, tuottaa ja jakaa Euroopan tilastoja tai parantaa niiden laatua. Näin varmistettaisiin, että järjestelmä saattaa nämä tiedot saataville tehokkaasti Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n toteuttamaa Euroopan tilastojen laatimista varten, ja lisättäisiin tietojen jakamisen avoimuutta yksityisen datan haltijan kannalta. Samalla EKPJ:n jäseniä olisi vaadittava toteuttamaan vastavia toimenpiteitä kuin kansalliset tilastolaitokset ja komissio (Eurostat) kaikkien sille luovutettujen tietojen suojaamiseksi, jotta yksityisten datan haltijoiden edut voidaan turvata.

2.3. *Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välisen tietojen yhteiskäyttöjärjestelmän tehostaminen*

Ehdotetulla asetuksella ([18]) perustetaan uusi järjestelmä, jolla helpotetaan tietojen, myös salassapidettävien tietojen ja väliaikaisten tilastotoimien tuotosten ([19]), yhteiskäyttöä kansallisten tilastolaitosten välillä sekä kansallisten tilastolaitosten ja komission (Eurostat) kesken. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan vastata tarpeeseen tehostaa tietojen yhteiskäyttöä Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n kesken. Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välistä läheistä yhteistyötä koskevan velvollisuuden mukaisesti ([20]) ehdotettua uutta järjestelmää olisi laajennettava niin, että se koskee ja tehostaa symmetrisesti nykyistä tietojen yhteiskäyttöä koskevaa yhteistyötä Euroopan tilastojen tuottajana toimivan EKPJ:n kanssa. Säännöksissä olisi edellytettävä tietojen yhteiskäyttöä EKPJ:n ja Euroopan tilastojärjestelmän kesken jaettuun vastuuseen tai yhteiseen etuun liittyvillä aloilla siten, että EKPJ:ssä ja Euroopan tilastojärjestelmässä on kummassakin käytössä vastaavat toimenpiteet tietojen suojaamiseksi.

2.4. *Salassapidettävien tietojen luovuttaminen*

2.4.1. Ehdotetulla asetuksella ei muuteta asetuksen (EY) N:o 223/2009 ([21]) säännöstä, joka koskee salassapidettävien tietojen luovuttamista Euroopan tilastojärjestelmässä sekä Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välillä. Näin ollen silloin, kun Euroopan tilastojärjestelmä luovuttaa salassapidettäviä tietoja EKPJ:lle asetuksen (EY) N:o 223/2009 ([22]) asianomaisen säännöksen mukaisesti, EKPJ saa käyttää niitä ”yksinomaan tilastotarkoituksiin”, ja ”ne saavat olla ainoastaan tilastotoimia suorittavien työntekijöiden saatavilla heidän nimenomaisia työtehtäviään varten”.

([16]) Ks. ehdotuksesta asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä (datasäädös) 5 päivänä syyskuuta 2022 annetun Euroopan keskuspankin lausunnon (CON/2022/30) (EUVL C 402, 19.10.2022, s. 5) 2.3 kohta.
([17]) Ks. ehdotetun asetuksen 1 artiklan 7 alakohta, joilla lisätään asetukseen (EY) N:o 223/2009 uusi 17 e artikla.
([18]) Ks. ehdotetun asetuksen 1 artiklan 7 alakohta, joilla lisätään asetukseen (EY) N:o 223/2009 uusi 17 f artikla.
([19]) Ks. ehdotetun asetuksen 1 artiklan 2 alakohta, joilla lisätään asetukseen (EY) N:o 223/2009 uusi 16 a artikla.
([20]) Ks. asetuksen (EY) N:o 2533/98 2 a artikla ja asetuksen (EY) N:o 223/2009 9 artikla.
([21]) Ks. asetuksen (EY) N:o 223/2009 21 artikla.
([22]) Ks. asetuksen (EC) N:o 223/2009 21 artiklan 5 kohta.

2.4.2. EKP katsoo, että sen ehdottamat vähäiset muutokset salassapidettävien tietojen luovuttamista koskeviin säännöksiin olisivat sovitettavissa ehdotetun asetuksen yleisen tavoitteeseen tehdä Euroopan tilastoja sääntelevästä oikeudellisesta kehyksestä sellainen, että se vastaa tulevaisuuden tarpeisiin ja parantaa merkittävästi Euroopan tilastojärjestelmän kykyä vastata tietotarpeisiin. Ensiksi on todettava, että salassapidettävien tietojen vaihto on tärkeää, jotta Euroopan tilastojärjestelmällä ja EKPJ:llä olisi tehtäviensä suorittamiseksi tarvittavat tiedot, ja että tällaisten tietojen saatavuus on lisääntynyt eksponentiaalisesti, minkä vuoksi Euroopan tilastojärjestelmää ja EKPJ:tä olisi vaadittava tehostamaan yhteistyötään tällä alalla luovuttamalla salassapidettäviä tietoja silloin, kun se on perusteltua. Näin vältyttäisiin kaksinkertaiselta raportoinnilta, mikä viime kädessä vähentäisi raportoinnista aiheutuvaa rasitetta.

2.4.3. Toiseksi muutokset mahdollistaisivat sellaisten valikoitujen viitetietojen, erityisesti yksittäisten yritysten keskeisten attribuuttien, laajemman käytön, jotka ovat useimmissa tapauksissa julkisesti ja/tai maksua vastaan saatavilla.

2.4.4. EKP pyrkii omalta osaltaan varmistamaan, että sen tilastokokoelmia koskeva oikeudellinen kehys vastaa tulevaisuuden tarpeisiin. Erityisesti EKPJ:n yhdistettyä raportointijärjestelmää (IReF-järjestelmä) ([23]) koskevassa hankkeessa tarkoitettu tilastoraportoinnin nykyaikaistaminen, vakavaraisuusasetuksen ([24]) 430 c artiklan nojalla laadittava Euroopan pankkiviranomaisen laajempi toteutettavuustutkimus ja EU:n rahoituspalvelujen valvontatietoja koskeva EU:n strategia ovat tärkeitä aloitteita, joihin EKPJ osallistuu.

2.4.5. Näissä aloitteissa edellytetään asianomaisten viranomaisten ja tiedonantajien välistä kaksisuuntaista viestintää keskeisistä viitetiedoista, joita käytetään niiden tiedonantovaatimusten täyttämiseen. Tämä on tekninen edellytys pankkien yhteisen raportointijärjestelmän saavuttamiselle tilastointi-, vakavaraisuus- ja kriisinratkaisutarkoituksia varten.

2.4.6. Tällaisen viestinnän perustana ovat valmiudet viitata vastapuolta koskeviin yksilöllisiin tietoihin yksittäistä yhtiötä koskevien keskeisten attribuuttien muodossa, joita ovat esimerkiksi yhtiön nimi, jäsenvaltio, jossa yhtiö on rekisteröity, sääntömääräisen kotipaikan osoite ja oikeudellinen muoto. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2019/1024 ([25]) (jäljempänä 'avointa dataa koskeva direktiivi'), ja sen täytäntöönpanoasetuksessa ([26]) edellytetään jäsenvaltioiden varmistavan, että arvokkaat tietoaineistot, mukaan lukien edellä kuvattujen kaltaiset yksittäisten yritysten keskeiset attribuutit, asetetaan julkisesti saataville. EKP sisällyttäisi niihin myös keskeiset attribuutit, kuten yhteisötunnisteet, pääasiallisen toimialan ja EKT:n sektoriluokitukset, jotka eivät kuulu avointa dataa koskevan direktiivin soveltamisalaan. Lisäksi tähän luokkaan olisi sisällytettävä paikallisten yksiköiden sijaintia koskevat tiedot, jotka ovat merkityksellisiä ilmastonmuutosriskien arvioinnin ja ilmastonmuutoksen riski-indikaattorien tuotannon ja analysoinnin kannalta.

2.4.7. Useilla EU:n lainkäyttöalueilla tilastoraportointiin liittyvää viitetietojen yhteiskäyttöä koskevat käytännöt (jotka kattavat edellä mainitut keskeiset attribuutit ja keskeiset tunnistus- ja luokitusmuuttujat, myös kansallisten tilastolaitosten ja kansallisten keskuspankkien keräämät) toimivat jo hyvin eri lähteissä. Nämä kokemukset osoittavat merkittäviä hyötyjä, jotka liittyvät raportoinnista aiheutuvan rasitteen lieventämiseen, raportoinnin tehokkuuteen ja tietojen yleisen laadun paranemiseen.

([23]) EKPJ:n yhdistetyn raportointijärjestelmän (IReF-järjestelmä) tavoitteena on koota yhteen useita tilastotietokokoelmia. Tämä EKPJ:n strateginen hanke on ensimmäinen askel kohti pankkien yhteistä raportointia tilasto-, vakavaraisuus- ja kriisinratkaisutarkoituksia varten. Raportointi perustuu myös valmiuteen jakaa samoja keskeisiä viitetietoja ja luottaa niihin. Tällainen strateginen muutos vähentäisi raportoinnista aiheutuvaa rasitetta huomattavasti ja samalla maksimoisi tietojen hyödyllisyyden käyttäjien kannalta.

([24]) Yhteisen standardoinnin, integroinnin ja yhteentoimivuuden saavuttamiseksi pankkien tietojen raportointia varten, ks. erityisesti EPV:n loppuraportti "Report on a feasibility study of an integrated reporting system under Article 430c CRR" (EPV/REP/2021/38) ja EKPJ:n pitkän aikavälin strategia pankkien tietojen raportoinnille.

([25]) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1024, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (EUVL L 172, 26.6.2019, s. 56).

([26]) Komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2023/138, annettu 21 päivänä joulukuuta 2022, arvokkaiden tietoaineistojen luettelosta ja niiden julkaisemista ja uudelleenkäyttöä koskevista järjestelyistä (EUVL L 19, 20.1.2023, s. 43). Asianomaiset tietoaineistot esitetään täytäntöönpanoasetuksen liitteessä olevassa 5.1 kohdassa.

2.4.8. Edellä esitetyn perusteella EKP katsoo, että valittuihin viitetietoihin ei pitäisi soveltaa ehdotetussa asetuksessa tarkoitettuja ”luottamuksellisia tietoja” koskevia rajoituksia, jotta ne voidaan jakaa Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n, tietojen antajien ja muiden asiaankuuluvien viranomaisten ja käyttäjien kesken ([27]) ([28]).

2.4.9. Tämän vuoksi EKP ehdottaa, että asetuksen (EY) N:o 223/2009 asiaa koskevassa artiklassa ([29]) säädetään, että tiettyjä yksittäisten yritysten keskeisiä attribuutteja ja keskeisiä tunniste- ja luokitusmuuttujia ei pidetä ehdotetussa asetuksessa tarkoitettuina salassapidettävinä tietoina ([30]). Niitä olisi pikemminkin pidettävä poikkeuksina Euroopan tilastojärjestelmän ja EKPJ:n välisistä salassapitosäännöistä. EKPJ:llä olisi lisäksi oltava oikeus käyttää näitä valittuja viitetietoja, jotka ovat julkisesti saatavilla, muihin kuin yksinomaan tilastotarkoituksiin eli ”Euroopan tilastojen” ([31]) kehittämisen, tuottamisen ja jakelun lisäksi myös Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 127 artiklan 2 ja 5 kohdan mukaisten EKPJ:n tehtävien hoitamiseen sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 127 artiklan 6 kohdan ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1024/2013 ([32]) mukaisiin luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyviin EKP:n tehtäviin.

2.5. *Julkisesti saatavilla olevien tietojen uudelleenkäyttö*

2.5.1. EKP suhtautuu myönteisesti ehdotukseen muuttaa asetuksen (EY) N:o 223/2009 ([33]) sanamuotoa siten, että laillisesti yleisön saatavilla olevia tietoja ei pidetä luottamuksellisina, kun niitä käytetään tilastotarkoituksiin. Tämä on vastaa Euroopan datastrategian tavoitetta varmistaa tietojen vapaa liikkuvuus unionissa ja eri aloilla kaikkien hyödyksi. Ehdotettu muutos mahdollistaa julkisesti saatavilla olevien tietojen tehokkaamman käytön, koska asetuksen (EY) N:o 223/2009 nykyistä sanamuotoa sovelletaan ainoastaan tietoihin, jotka ovat edelleen yleisön saatavilla kansallisen lainsäädännön mukaisesti, eikä se sisällä nimenomaisesti tietoja, jotka ovat yhä enenevässä määrin yleisön saatavilla unionin lainsäädännön nojalla.

2.5.2. Ehdotuksen mukaan julkisesti saatavilla olevia tietoja ei kuitenkaan pidetä luottamuksellisina ainoastaan silloin, kun niitä käytetään tilastotarkoituksiin. Ilmaisun ”käyttö tilastotarkoituksiin” määritelmää muutetaan siten, että sillä tarkoitetaan ”yksinomaista käyttöä tilastollisten tulosten ja analyysien kehittämiseen ja tuottamiseen, mukaan luettuna käyttö asiaan liittyvää tutkimusta ja tieteellistä toimintaa tai otantakehikoiden laatimista varten”. Määritelmää olisi sovellettava myös kyseisistä tiedoista saatujen tilastojen jakeluun, mikä on nykyisen säännöksen mukaan sallittua. Tämä auttaisi varmistamaan, että tilastotieteilijöiden jakamiin julkisesti saatavilla oleviin tietoihin ei sovelleta tarpeettomia rajoituksia, jos niitä käytetään uudelleen myös muihin kuin tilastotarkoituksiin, tietojen saatavuuden parantamista koskevan EU:n strategian mukaisesti. Tämä auttaisi lisäksi varmistamaan, että EKPJ voi vapaasti käyttää oikeushenkilöitä yksilöiviä julkisesti saatavilla olevia tietoja paitsi tilastointiin liittyvien tehtäviensä myös EKPJ:n ja vakavaraisuusvalvontaan liittyvien tehtäviensä hoitamiseen.

Niiltä osin kuin EKP suosittaa asetusehdotusta muutettavaksi, tarkat muutosehdotukset perusteluineen on esitetty teknisessä työasiakirjassa. Tekninen työasiakirja on luettavissa englanninkielisenä EUR-Lex-verkkosivustolla.

([27]) Jollei henkilötietojen suojasta muuta johdu.
([28]) Ks. raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitean pöytäkirja ”Minutes of the CMFB Workshop on Collaboration & exchange of business register data for statistical (and non-statistical) purposes between NSIs and NCBs”, 29. kesäkuuta 2022 (26 kohta ja loppusanat).
([29]) Asetuksen (EC) N:o 223/2009 21 artikla.
([30]) Tai tilanteesta riippuen nyt päivitettävän asetuksen (EY) N:o 2533/98 mukaisiin tarkoituksiin.
([31]) Sellaisina kuin ne on määritelty neuvoston asetuksen (EY) N:o 2533/98 1 artiklan 1 a alakohdassa.
([32]) Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille (EUVL L 287, 29.10.2013, s. 63).
([33]) Ks. ehdotetun asetuksen 1 artiklan 10 alakohta, jolla korvataan asetuksen (EY) N:o 223/2009 25 artikla.

Tehty Frankfurt am Mainissa 28 päivänä syyskuuta 2023.

EKP:n puheenjohtaja
Christine LAGARDE